

Στη **Σαρδηνία** δεν υπάρχει η λέξη κτηνοτρόφος αλλά η λέξη βοσκός.

Καταυτους η λέξη κτηνοτρόφος δεν περιέχει πολιτισμό και δεν «παράγει» κοινωνία ενώ η λέξη βοσκός είναι η καρδιά του παραδοσιακού πολιτισμού τους και φτιάχνοντας [την ιστοσελίδα τους](#) εξηγούν τι μέλλον έχει η Σαρδηνία χωρίς βοσκούς με τίτλο «Μια Σαρδηνία χωρίς βοσκούς - χωρίς ταυτότητα και χωρίς λαό».

Μεταφράζοντας την εισαγωγή που κάνει ο πρόεδρος του **MPS** (Movimento Pastori Sardi: Κίνημα Βοσκών της Σαρδηνίας) για να εξηγήσει τις κλιμακούμενες αντιδράσεις τους, θα

καταλάβετε τι εννοώ:

«Ο βοσκός δεν είναι μόνο μία από τις πολλές μορφές της κοινωνίας και η κτηνοτροφία δεν είναι μόνο ένας οικονομικός τομέας, που η παραγωγή της είναι βεβαίως ένας από τους βασικούς πυρήνες του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος μας αλλά ο ποιμαντικός πολιτισμός που έχει παραχθεί στη Σαρδηνία είναι κάτι παραπάνω από το γάλα, το τυρί, το κρέας και το μαλλί: αυτό είχε ως αποτέλεσμα την νομαδική κτηνοτροφία, τους κωδικούς και τις αξίες που κρύβονται πίσω από αυτό και που ουσιαστικά αποτελούν τη ραχοκοκαλιά ολόκληρης της κουλτούρας και του πολιτισμού της Σαρδηνίας.

Χωρίς τον ποιμαντικό πολιτισμό δεν υπάρχει πλέον Σαρδηνία: ούτε κοινωνικά ούτε πολιτιστικά. Θα καταντούσε σαν ένα ντόνατ με μια τεράστια εγκαταλελειμμένη καρδιά, ακατοίκητη, ερημωμένη, (και ακόμη περισσότερο καμένη) χωρίς ένα χορταράκι. Με τις κοινότητες της χώρας, απογυμνωμένες από τα πάντα. Σε αντίθεση, με το υπερπληθυσμό στις ακτές, όλο και πιο μολυσμένες και πληγωμένες από το μπετόν και την κυκλοφορία. Με τους Σάρδους να πλένουν πιάτα και σερβιτόρους. Με τους νέους χωρίς μέλλον και χωρίς σχέδια. Σαν να γυρίζουμε σε ένα κύκλο χωρίς κέντρο ...σαν τα πρόβατα. Μια ακόμη πιο αποικισμένη Σαρδηνία και εξαρτώμενη. Μια Σαρδηνία των κερδοσκόπων, όλων των επιδορούμενων όλων των εποχών από όλο τον κόσμο οικονομικών και χρηματοπιστωτικών. Καλή μόνο για τους πλούσιους και βαρεμένους παραθεριστές για να ψυχαγωγηθούν με κάποιο χορό της Σαρδηνίας σαν σε μια περιοχή Ινδιάνων υπό εξαφάνιση. Θα καταντούσε ένα έδαφος ανώνυμο χωρίς ιστορία και χωρίς ρίζες, χωρίς πολιτισμό. Εξωπραγματικό. Χωρίς τους ανθρώπους. Χωρίς γενετικό κώδικα και ως εκ τούτου χωρίς πλέον κανένα γενετικά τροποποιημένο οργανισμό: Δηλαδή απάτριδες. Για να επικρατήσει «μια μισητή, ομοιογενής παγκόσμια μοναδικότητα», όπως την αποκάλεσε ο Lawrence στο Θάλασσα και Σαρδηνία».

Ο **Paolo Murgia**, γεννηθείς το 1924, αγράμματος βοσκός, είναι ο μοναδικός Ιταλός που κρατεί στα δικαστήρια τον πρωθυπουργό της Ιταλίας **Silvio Berlusconi** 30 χρόνια τώρα, όταν αυτός με γρήγορο αποχαρκτηρισμό πήρε τη έκταση που ο Σάρδος βοσκός χρησιμοποιούσε από προπάππου για βοσκοτόπια, για να κτίσει την βίλλα που τώρα κάνει τα όργια του.

Ο βοσκός, αν και αγράμματος, αν και με χωρίς τίτλους ιδιοκτησίας, μετά από 30 χρόνια δικαστικού αγώνα κέρδισε την έκταση που είχε χάσει σε χρήμα, 900.000 ευρώ, και

απέκλεισε τον Μπερλουσκονι τον εισβολέα, από όλες τις επεκτάσεις που ήθελε να κάνει, έτσι ο πρωθυπουργός θέλει δεν θέλει θα έχει διπλά του έναν βοσκό που θα έχει περικυκλώσει τη βίλλα του και θα ελέγχει τους επισκέπτες του.

Το σπουδαίο είναι ότι πλέον άνοιξε ο δρόμος για λυθεί το ιδιοκτησιακό της Σαρδηνίας και χιλιάδες βοσκοί κάνουν ενστάσεις και αγωγές.

Ένας γέρος βοσκός έδειξε στους νέους ,όλων των τάξεων, πως γίνονται οι αγώνες και το πώς έκτισαν κάποιοι αυτό που εμείς έχουμε σήμερα. Και ότι αυτοί οι αγώνες ξεκινάνε πάντα από ένα βοσκό ...αρέσει δεν αρέσει σε κάποιους..

Στη Σαρδηνία, η σύνδεση πρωτογενή τομέα με τουρισμό και παραθεριστές δεν πραγματοποιηθεί ποτέ, αν και έγιναν μεγάλες προσπάθειες, γιατί οι μεν έχουν κριτήριο το κέρδος και οι δε τη φθηνή διαμονή. Οι παραθεριστικές κατοικίες τους πήραν τα αγρό-βοσκοτόπια τους, δίνοντάς τους προσωρινούς υλικούς ενθουσιασμούς αλλά και αλλάζοντας τις χρήσεις γης για πάντα.

Στο κοντινό μέλλον ο πλανήτης μας θα πρέπει να παράγει 70% παραπάνω τροφή για τον πληθυσμό του και εμείς αντί να προστατέψουμε τη γη υψηλής παραγωγικότητας σκεφτόμαστε πως θα την φάμε για άχρηστες έως αμφίβολες επενδύσεις.

Καλό είναι να καταλάβουν οι βοσκοί της Κρήτης (οι κτηνοτρόφοι δεν μας ενδιαφέρουν) ότι όλοι περιμένουμε στο νησί το πότε θα αποφασίσουν να κινηθούν, να δείξουν τον δρόμο της κοινωνικής αρμονίας, του παραδοσιακού πολιτισμού, της διατροφικής κουλτούρας, πότε θα πάρουν το προϊόν τους στα χέρια τους.

Σε μια εποχή που όλα έχουν την τιμή τους αλλά τίποτα δεν έχει αξία, πρέπει, αυτοί πρώτοι, να επαναφέρουν τις αξίες που όλοι μαζί απωλέσαμε σε αυτό το νησί.

*«Εσύ βοσκέ, αγρότη, δώστε μου τη γη σας και εγώ σας υπόσχομαι ένα καλύτερο μέλλον.
Όταν το μέλλον αποδειχθεί αρνητικό, εγώ θα έχω το έδαφός σας και εσείς μια κλωτσιά
στον πισινό. Αυτή είναι «η οικονομία» της αγοράς ».*
Ντάριο Φο, Νόμπελ Γραμμάτων.

Ψαρρας Δημήτρης
dimivolt@gmail.com